

Asia: VN/29084/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Lieventämishierarkiavelvoite ja luontoteko

Valitkaa alla olevista näkemyksenne mukainen vaihtoehto ja esittäkää sille perustelut lausunrossanne.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Bioenergia ry tukee muutosesityksen tavoitetta edistää luonnonarvomarkkinoiden kehitystä. Luonnonarvomarkkinoiden avulla voidaan julkisen sääntelyn ja rahoituksen lisäksi saada enemmän yksityistä rahoitusta ohjattua luonnonsuojeluun ja -hoitoon ja luonnon ennallistamistoimiin. Luonnonarvokauppa tulee nähdä täydentävänä keinona metsäsektorin pitkäjänteiselle työlle luonnon monimuotoisuuden edistämässä osana arjen metsätaloutta.

Luonnonarvomarkkinoiden kehittyessä tulee niiden vaikutuksia, ml. taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset, seurata. Laajeneva luonnonarvomarkkina voi vaikuttaa esimerkiksi teollisuuden toimintaedellytyksiin, huoltovarmuuteen tai turvallisuuteen. Vaikutusten arvioinnin on oltava kattavaa ja perustuttava ajantasaiseen tietoon.

Luonnonarvokaupassa tulisi mahdollistaa myös muunlainen luonnon tilan parantaminen kuin kohteen suojelu kokonaisuudessaan. Nyt esitetyssä luonnoksessa tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden omistaja voisi ilmoituksellaan saada kompensatiorekisteriin merkinnän, ja edellytyksenä olisi viranomaisen päätös tuotettavien luonnonarvojen alueen (niin sanottu hyvitysalue) määrittämisestä suojelluksi. Rekisteriin tulisi voida merkitä myös väliaikaisia toimenpiteitä, joiden luontohyödyt ovat merkittäviä ja todennettuja.

Ekologisessa kompensaatiossa lieventämishierarkian (terminologisesti voitaisiin käyttää selkokielempää termiä, kuten ”haittojen vähentämisen toimintamalli”) periaate on olennainen ja sitä tulisi noudattaa suunnitteluvaiheesta lähtien luonnonvaroja kuluttavassa toiminnassa. Tällä hetkellä luonnonarvomarkkinat ovat vielä kehitys- ja kehittämissuunnitelman vaiheessa. Suomikin on mukana pilotoimassa niihin liittyviä hankkeita tavoitteena saada käytännön kokemuksia

luonnonarvomarkkinoiden toimivuudesta. Pilotit ovat tärkeitä hallinnollisen taakan, kustannusten ja maanomistajien käytännön kokemusten arvioimiseksi ennen velvoittavaa lainsäädäntöä.

Lieventämishierarkian säätäminen lakiin tässä varhaisessa vaiheessa ja liian raskas sääntely voisi vähentää yritysten kiinnostusta luontotekoihin ja vaikuttaa velvoitettujen yritysten toimintaan, esim. lisäämällä hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti. Bioenergia ry näkee, että luonnonarvomarkkinoihin liittyvät pilotoinnit ja muut alkuvaiheen kokemukset sekä niiden vaikutukset on arvioitava ennen seuraavia askelia.

Vaikka luonnonarvomarkkinat määritelmällisesti perustuvat pääosin yksityisten toimijoiden välisiin sopimuksiin, voi valtiolla olla tärkeä rooli markkinan mahdollistamisessa ja sen esteiden poistamisessa sekä kehityksen ohjaamisessa. Luonnonarvomarkkinoiden edistämässä huomiota tulisi kiinnittää kaupankäynnin kannustimiin. Luontotekojen ehdotettu rekisteröintimahdollisuus on tässä hyvä avaus, ja se tulisi pitää hallinnollisesti kevyenä ja tähdätä rekisteröinnin hyvään sujuvuuteen. Vapaaehtoisten hankkeiden sisällyttäminen rekisteriin vähentäisi kaksoislaskennan riskiä. Rekisteröintimahdollisuus ei kuitenkaan ole riittävä markkinoiden syntyymiseen, vaan kannustimia ryhtyä luonnonarvomarkkinoille tarvitaan lisäksi sekä luonnon arvojen tuottajille että ostajille. Hankealueella tehtävät todennettavat luontotoimet tulisi voida rekisteröidä luontotekoina. Markkinan edistämiseen tarvitaan myös välittäjäorganisaatioita ja niiden liiketoimintaedellytyksiin tulisi kiinnittää huomiota.

Toiminnan läpinäkyvyys ja rekisteröityjen toimien uskottavuus (mittaus, raportointi ja todentaminen) ovat keskeisiä edellytyksiä, jotta luonnonarvomarkkinat voivat lunastaa lupauksen luonnon monimuotoisuuden merkittävästä tukemisesta. Samalla on kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät järjestelmän hallinnolliset ja transaktiokustannukset kasva kohtuuttomiksi. Keskeistä on myös kansallisen ja EU-lainsäädännön välinen koherenssi luonnonarvomarkkinoiden ohjaamisessa.

On myös otettava huomioon, että luontoarvojen arviointiin liittyvät menetelmät todennäköisesti edelleen kehittyvät. Luontotekoja tulisi voida ohjata kohdentumaan niin, että myös kalliimmat ja vaikeammin tuotettavat, monimuotoisuuden kannalta arvokkaat luonnonarvot voisivat olla mahdollisia kaupankäynnin kohteita, eikä markkinoilla ostettaisi vain edullisia ja helppoja kohteita. Luonnonarvohehtaarin laskentamallien jatkokehittämisellä ja uuden tiedon kertyessä voidaan kohdentaa ennallistamistoimia luonnon kannalta järkeviin alueisiin ja toimenpiteisiin.

Lopuksi toteamme, että esitettyjen muutosten lisäksi luonnonsuojelulakiin olisi metsälain tapaan hyvä lisätä selkeät korvauspykälät toimijoille/maanomistajille. Lisäksi tulisi säätää yksiselitteisesti, ettei luontotekoalueen perustaminen tai siihen liittyvät toimenpiteet saa aiheuttaa haittaa, käyttörajoituksia tai muita tosiasiallisia vaikutuksia naapurikiinteistöjen toimintaan ilman asianmukaista korvausta tai selkeää oikeudellista perustetta.

Laurikka Harri
Bioenergia ry